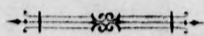

TIMISIANA

Lupta pentru viétia!

Foia pentru trebuintele poporului roman.

Viétia prin lupta!

Apare în fie-care dumineca.

Pretul:

Pentru Austro-Ungaria:

pe un an întreg 4 ft.
pe 1/2 de an 2 ft.
pe 3 luni 1 ft.

Pentru strainatate:

pe un an 14 franci.
pe 1/2 de an 7 "
pe 3 luni 4 "

Un numer costa 10 cr.

Anuntiri se publica cu 6 cr. de sir pentru fie-care publicare si 30 cr. timbru.

Redactiunea si administratiunea fôiei e în Timisióra (Meierhöfe, Schwanengasse 49) unde sunt a se adresa tôte corespondintiele pre cum si banii de prenumeratiune.

Manuscripte nefolosite nu se retrimit.

Epistole nefrancate nu se primesc.

Invitare de prenumeratiune

la

TIMISIANA

Cu inceperea de la 1/13 Apriliu a. c. am infintiat foi'a acést'a, al earei numer prim, ca numer de proba, l'am trimis tuturor cunoscutilor nostri, si binevoitorilor tieranilor romani.

Nu am crutiati nici spese nici ostanele cu intemeerea, si nu le vom crutiá nici pe viitoriu cu sustinerea ei, pentru ca am simtit si simtim lips'a unei foi pentru sateni, scrisa în limb'a priceputa de densii. Gratularile si inbarbatarile primite din mai multe parti — dela tieranii nostri — ne intaresc în credinti'a acést'a, si totodata ne intaresc puterile pentru lupt'a la care ne-am angagiat.

Deschidem dara abonament la foi'a nóstra, rogand pre toti domnii preoti, invetiatori si carturari romani se ne spriginésca modest'a întreprindere, cu atât mai vertos, ca pretul ei este de tot moderat astfel, incat si cel mai serac om póte se si-o procure — ear marimea si cuprinsul fôiei dá prilej destul — celor ce o doresc — a se indeletnici în cetirea si scrierea limbei romane.

Pretul fôiei e urmatoriul:

Pana la finea anului 1885 . . . 3 ft.
" " " " lunei septemb. . . 2 "
" " " " Juniu . . . 1 "

Abonamentele se fac cu multa inlesnire prin asemnari postale (Posta-utalvány Postanweisung.)

Dela diece esemplare se dá colectantului un esemplariu gratuit.

La cerere, trimitem numer de proba bucuros orisicui, si fara plata.

Administratiunea
„Timisianeii“.

Lenea este inceputul reutatilor.

Dintre multimea proverbelor frumóse si pline de intieptiune, ce audim pretotindene sunand din gur'a poporului roman, pucine sunt atat de insemnate si nimerite cá proverbial ce dice, ca „lenea e inceputul reutatilor.“ Intr'adever, cele mai multe nenoriciri si suferintie, ce ajung pre ómeni în viétia, se nasc din lenea si nepasarea lor.

Se vedem deci cari sunt de si nu tóte, barem cele mai insemnate reutati, ce isvoresc de sub stanc'a lenei?

Lenea pre acei'a, ce se inchina ei re-tienendu-i dela ori ce lucru folositoriu, ii indémna, între alte rele mai ales la betia; prin acést'a apoi ii lipsesce de tóta averea si ii lasa în cea mai trista stare, asia cat în urma n'au nici ce manca, cand apoi se implinesce asupr'a lor dis'a santei scripture: „cine nu lucra, se nu manance.“ Fórté bine a nimerit si acei'a ce a dis prim'a data ca: „Lenea e dómna mare, ce nu are de mancare“

Si ce face apoi lenesiul ajuns în acést'a stare? Cei mai multi impinsi de seraci'a cu care se lupta, si de beti'a, cu care s'au dedat, se dau la furat, jefuit si alte nenumarate fara-de-legi, si se fac cei mai blasphemati ómeni pre pament. Cand am poté stá în vorba cu toti nenorocirii, ce intelnim pe calea acestei vieti, cu multimea seracilor, ce au fost în stare buna candu-va, ér' adi se trudesc si nu au ce manca dintr'o di pe cealalta; cu cersitorii ce ambla dela o casa la alt'a pentru o bucata de pane; cu multimea facatorilor de rele, ce zac cu anii întregi inchisi în prinsori intunecóse; si cand am cercá mai de aprópe, ca ce i-a impins pe toti acesti'a la starea nefericita, în care se afla: ne-am convinge si mai curat despre adevurul proverbial de mai sus. Ca-ci am aflá mai la toti, cumu-ca inceputul nenorocirii lor n'a fost alt'a, decat lenea, despre care mai dice un proverbial

érasii fórté nimerit, cumu-ca: „Lenea este perin'a dracului.“

De voiti a cunósce mai bine inim'a si viétia lenesiului fatia cu a celui sirguintios, cautati numai la ap'a ce sta balta într'un loc cu anii întregi, si la periul limpede, ce curge sioptind printre flori miro-sitóre. Precum e de urita si amara ap'a beltilor hidóse, ce respira în jurul lor putóre ucidítóre, chiar' asia de urit e lenesiul inaintea ómenilor, si chiar asia se face în urma si viétia lui de amara.

Lenea inse este isvorul multor reutati nu numai pentru ómeni singurateci, ci totodata si pentru popóre si tieri întregi. — Strainii, ce caletoresc prin tiar'a nóstra si ved în ce stare trista se afla în unele privintie romanii în asemenare cu alte neamuri: le place a dice despre noi în faci'a lumii, ca suntem un popor lenesiu. Si ce respundem noi la acést'a? Dicem, ca nu-i drept, precum nici nu e drept. Dar' strainii nu se indestulesc cu atat'a, ci ne intréba:

— Pentru ce dar' poporul romanu din Ungari'a traiesce asia de reu, si locuesce în casulie asia de micutie si rele, în asemenare cu alte popóre, cum sunt de esemplu nemtii, ale caror sate par a fi orasie în asemenare cu satele romanesci?

— — Pentru-ca acei'a sunt ómeni mai luminati si mai invetiati decat romanii, respundem noi.

— E drept; dar' pentru ce nu sunt si romanii tot asia de luminati si invetiati?

— — Pentru ca sunt mai seraci, respundem noi éra, si numai fórté pucini sunt în stare a-si tiené prunciá la scólele de prin orasie; ba nici chiar' în satele lor nu au de unde se platésca atat'a, cat s'ar cuveni la un invetiatoriu harnic, care se fia în stare a desceptá copiii si a face din densii ómeni preceptuti.

Dar' strainii nu se indestulesc nici cu acest respuns, ci ne intréba mai incolo, ca

pentru ce suntem dara noi romanii mai seraci decat alte limbe, ce locuiesc tot in acésta tíera ?

Si la acést'a intrebare romanul nu mai scia ce se respundia alt'a decat, ca pe el dóra asia l'a lasat Domnedieu, cá se fia mai serac si se sufere mai mult decat altii.

— Ba nu! — respund strainii. — Domnedieu a daruit romanului poteri si minte agera, prin care ar' poté nu numai se ajunga, ci se si intréca pe celelalte popóre. Dar' romanul e lenesiu si ascunde in pament talentii, in loc de-ai intrebuintia.

— N'aveți drept nici acuma! — le dicem noi. Nesciint'ia, miseri'a si tóte suferintiele de adi ale poporului roman au alta cauza, dar' nici decat nu isvorese din lene. Au nu sciti, nu cugetati la acee'a ca romanii pana in anul 1848 au fost robi lipsiti de tóte drepturile, in cat pe langa tóta sirguint'a lor, nu erau in stare, séu de si au fost in stare, nu le erá iertat se si cascige sciintie si averi mai insemnate? pana cand alte neamuri pe atunci, ba si cu sute de ani mai înainte se bucuráu de cele mai frumoése drepturi si nu erau supusi la nimene?

— E bine, — dic stainii, dara de atunci au trecut ani multi; adi si voi sunteti liberi cá si altii, nesupusi la nime Apoi in starea trista in care v'ati aflat pana la anul 1848 cine v'a aruncat? Si de tóte drepturile cine v'a lipsit, déca nu lenea si nepasarea vóstra?

Éta, fratiloru romani! parerea carea o au stainii despre noi, si in contr'a careia numai cu vorbe góle inzadar ne luptam. Ei nu voiesc se scie nemica despre suferintiele, prin cari am trecut noi. Nu voiesc se scie ca romanul in trecut lucrá cu sudori diu'a

Foisióra.

Fericirea.

— Legenda. —

In tíer'a intréga nu era cavaler frumos, viteaz, avut si iscusit ca — Olaf. Ca urmatoriul unei familii de frunte, domnea peste o parte mare a tíerei intregi. Intru densul era intrunita tóta virtutea si tot darul fericit. — Turnuretiile castelului seu, se ridicau peste turnurile celorlalte lacasiuri domnesci; insemnul seu nobilitariu era cel mai vechiu, mai falos, mai stimat; si densul inu-si era iubit, temut, onorat si invidiat. Nu-i lipsea nimic'a; chiar si cunun'a scumpa si nepretuita a teneretiei inca-i infrumsetia fruntea, era de donadeci de ani.

Si óre de ce-i erau ochii melancolici de-a pururea tientati spre verfurile triste si acoperite cu neua vecinica a le muntelui carunt din apropiere? De ce se pareca ca cauta necurmat ceva, ce nu se afla pe langa densul, si a carei lipsire o simtia el totdeauna?

Avea in puterea sa tot ce a fost produs man'a omenéseca, sciintia, art'a si industri'a. Fetele eele mai frumoése ardeau de dorul dupa densul, si el le despretiueca, nu asculta de promisiunile seducatóre a le buzelor pline de farmec. Popóre i-au fost inchinat corónele lor, si el nu le-a primit; a preferit a trai retras in castelul séu vechiu, de unde cu órele privea cum se inveleau verfurile muntilor in haina purpuria tiesuta din razele sórelui. Vin'a, pentru ca era vinatoriu pasionat; pescueca, pentru ca era posomorit; cetea, pentru ca dorea se scie multe, multe; se roga, facea bine, invertea armele, dar mai pe sus de tóte medita lung, lung cu ochii pusi sagéta pe un punct anumit, ca cum ar astepta pe cineva cu dor nespus. Intru'o di, pe la reversatul zorilor, siedea pe

si nóptea pentru sustinerea familiei s'ale numeroése; apoi lucrá de dóne si de trei ori pe atat'a pe sém'a domnului seu, care cu tóte aceste nu-l pretiniá mai mult si nu-l tractá mai bine decat pe un dobitoc. Nu, strainii, nu cauta la aceste. Ei cauta numai la starea misera de adi a poporului roman, si din ace'a, fiind ca lenea e inceputul reutatilor in cele mai multe casuri, judeca, cum-ca romanul e lenesiu.

Pana acum'a acésta judecata a lor facia de noi romanii a fost nedrépta, si acésta ne servesece in catu-va de mangaere. Dar' déca nici astadi, cand catusiele robiei sunt frante, cand si noi avem aceleasi drepturi cá si alte popóre, déca nici de astadi inainte nu ne vom sili din tóte poterile, cá prin lucru si sirguintia se ne croim o sórte mai fericita: atunci stainii vor avé tot dreptul, déca ne vor numi lenesi si ne vor despretiui.

Dela noi aterna deci, fratiloru romani! ca acést'a se nu se póta intempla nici odata. Dela noi aterna cá judecat'a rea ce si-au format strainii despre noi, se se schimbe cat de ingraba in alt'a mai favorítoria. Dela zelul si serguintia nóstra a tuturor aterna, cá se ne aredicam cat de ingraba din starea, in care am fost si suntem la o trépta mai inalta a culturai si fericirei, unde se afla si alte popór.

Dar' acést'a vom poté s'o ajungem numai prin serguintia indoita si intreita! Serguintia ne va cascigá avere, prin avere ne vom cascigá sciintie, caci fara sciintia, fara invetiatura, adi nu póte se mai traiéseca nici nu poporu!

Se cautam numai la nemti si la jidani, cari mai toti sunt avuti. Ei sunt convinsi fórté bine despre adevurul, cá „cine nu scie carten'are parte.“

un plisc de munte din preajma marei, si pana cand ochii sei retaceau prin negur'a cenusia care se ridicase de-asupra marei undulatóre: o fiintia femeéseca se apropia de densul, agraindul cu o voce móle si placuta:

— „Olaf! Olaf! Olaf!“ —

Voinicul nostru se scutura. Nu a fost primejdia care l'ar fi putut face se tremure, dar vocea acést'a misteriósa ii reci sangele in vine.

— „Olaf! Olaf!“ se audi de nou — „tu esti intru adevér! Barbat esti tu, de te temi de mine?“

— „Eu sum! respunde Olaf rusinat si nu me tem de tine! Dar cine esti tu, care inbracat in intunecimea noptii, neveduit te apropii de mine turburandu-mi linstea?! —

— „Sum ursita ta, in a carei mana este depusa sórtea vietiei tale! Tu nu me vedi, dar eu am venit pentru cá m'ai chieamat fara a o sci tu acést'a. Nu voesc a te conturba, dara am datorint'a a cere dela tine socotéla pentru starea melancolica a sufletului teu!“

— „Ai datorint'a dici tu?!“

— „Asia e! Astadi este diu'a in care mi este ertat a me areta naintea ta. Am fost la nascerea ta, si eata in clipit'a acést'a suna óra ultima din al donadiecelea an al vietiei tale. — Folosescete de momentul acést'a, si dispune de mine dupa placul teu! — Din anul al cincilea al vietiei tale — cand ti-au morit parintii — eu am ocupat locul lor langa tine.

Tóte sau implinit dupa cum le-ai cerut — eu te urmaream cu ochii veghietori, si nu te poti plange cu nimic in contra mea. Dar de doi ani incóceca te ved nemultiamit, fara linisce, si nu pot afla, ca ce te nepacuieste! Respunde-mi dara: ce cauta ochial teu melancoliesi sufletul posomorit in aceea ne marginire care te atrage?“ —

Pentru ace'a in satele nemtiesci nu vom pré aflá nici un om, mai nici un om, care se nu scie cel pucin ceti si scria cu tóte cá si ei mai toti sunt numai nisce plugari simpli cá romanul Dar' apoi se vedeti numai starea lor si casele lor frumoése, cá si cari numai prin orasie se gasesc!

Er' jidanii, de se afla numai doi-trei intr'un sat, indata 'si tien un dascal, platit cat de scump, numai cá pruncii lor se nu remana ne-invetiati si de ris la tóta lumea. Si apoi ve mirati óre, déca acesti prunci crescand mari, si asiadiandu-se intr'un sat romanesc: abia trec cativa ani si mai tot satul e in pung'a lor? Óre potés'ar, intemplá acést'a, déca si romanii s'ar ingrighi mai bine de crescerea pruncilor ce au, si si-ar' dá fiesce care banii mai bucuos la dascali harnici pentru binele pruncilor sei, decât la jidani pentru beuturi veninóse?

Se invetiam deci, fratiloru romani se invetiam si noi dela aceste popóre straine, pána ce nu e inca prea tárdiu. Se facem si noi cá densii de-acum'a inainte déca n'am facut pan'acum'a; si-apoi se n'avem nici o téma, caci venitoriul va fi al nostru. Se nu uitam, ca precum lenea e inceputul reutatilor, tot asia lucrul si sirguintia este isvorul binelui si al fericirei. Lenea este rusine si mórté sigura pentru ori ce popor, ér' lucrul este viétia si onóre!

Se alegemu dar'! Rusine séu onóre? Mórté séu viétia? **Petru Dulfu.**

Din actele stei biserici gr. orientale romane din Fabricul Timisiórei.

Donatiunea fericitei Ecaterin'a Lupaičiu.

(Traducere din limba germana facuta de D. Pavelu Rotariu)

Donatiune.

In virtutea careia eu subscris'a fiind cu minte curata dechiar salemn. in presentia domnilor martori

Olaf asculta cu capul plecat.

— „Intreb mai odata! Respunde-mi, esista aceea ce-ti umple inim'a cu doiosia nimicitoare, séu este dóra numai fantasia, un cuget nepriceput?“

— „Esista!“

— „Si ce e aceea, déca esista?“

— „Fericirea!“ respunde Olaf clatinanduse

Cateva minute a stat din'a tacuta si ganditóre, cugetanduse de unde se aduca si se predé lui Olaf acést'a ceva ce ceruse.

Buzele ei siopteau incet „fericirea! fericirea!“ Apoi rumpse o crénga de brad din al carei verf incepu a se stórece un fel de apa, din care la moment se facu o marga, ear marga a inceput se créasca, si a crescut pana s'a spart; ear din ea de odata esi un om pitic, ba mic de tot, care cu cea mai mare reverint'a se inchina naintea dinei.

— „Nu scii, acasa sunt prietenile mele in Valea — dorului?“ — intreba dina.

— „Acasa, stapana!“

— „Bine! 'Ti multiemese!“

Piticul pieri, si norii carii pana acuma acopereau corpul dinei se desbinara, ear Olaf vediu naintea s'a o frumsetia care fura ochi si inima. Erá inbracata din'a in haina alba infrumsetiata cu petrii scumpe de colorile curcubeului. Calcá incet ca o craeasa, si pe unde calcá cu picioarele ei resareau viorele, ear' pomii si plecau verfurile crengilor naintea ei in semn de salutare.

— „Tu cauti fericirea!“ incepa din'a punandu-si mana pe umeral lui Olaf, — „Scii tu ca fericirea completa asia dupa cum ti-o esplici tu nu e alta decat natur'a, si fiintia dumnediéasca ear dumnedieu nu se inparte in mai multe parti!“

— „Sciu! Si chiar acést'a e blastemul su al carui greument gem eu!“ —

rogati, de buna voie, cum-ca prin acest'a donez casele mele, ce se afla ca proprietate in suburbiul Fabric sub numerii 261 si 671, comunei bisericesti greco orientale romane din Fabric dela santul Georgiu eschisiv pentru fondul scolar, cu aceea observare, ca domnul protopop Meletiu Dreghicu ca presedintele numitei comunitati se fie indreptatit a medeloci indata la onorabilul Magistrat din Timisióra prescrierea la cartea funduala pe numele susamintitei comune bisericesti pe spelele ei. Mi sustien inse dreptul, cumca pana cand voi fi eu in viétia, se am drept a folosi aceste realitati, dara cu acela deobligament, cumca se platese darile usuete, si se sustien realitatile in stare buna.

Dupa mórtea mea se fie indetorata numita parochia in persóna presiedintei sinodal se me inmortenteze amesurat starei mele; a pune o cruce de pétra la mommentul meu, din venitul numitelor realitati, se acopere salariul inveniatiului roman gr. orient. de la aceeași comuna, a dona tot deuna in diua florilor vest-minte si carti scolastice inveniatiuelor celor mai seraci.

Spre esecutarea acesteia donatiuni se deobliga domnul presiedinte Meletiu Dreghicu in numele comunei susnumite a implini in viétoria cu cea mai mare punctualita e tóte conditiunile.

Spre intarirea acestora, nesciind eu serié, fac eu propria mana-mi semnul crucéi.

Timisióra in 8 decembrie 1870

† † † *Catarina Lepaiciu, Adolf Faulhaber*, m. p. subscritorii. — *Georgiu Dragovaniciu* m. p., ca martore, *Petru Cernena* m. p., ca martore, *Petru Ioanoviciu* m. p., *Ioan Kovány* m. p., ca martore, *Petru Alexandru* m. p., ca martore.

Subscrisul me deoblig in numele comunei susaretate a implini, cu cea mai mare punctualitate conditiunile puse in acest'a donatiune. Sign. ut. supra.

Meletiu Dreghicu m. p., ca presiedintele comunei desus.

Pentru copia:

Meletiu Dreghicu m. p., Protopresviterul Timisiórii.

Nr. 19 a cartii funduale.

In urmarea comiterii a judetiului orasienese din libera regia cetate Timisióra ad. 12 Ianuarium 1881 Nr. 20, ca for a cartei funduale, sau in scris realitatile din fabric sub Nr. 261 si 671 pe numele comunei bisericesti greco-orientale romane din Fabricul st. Georgiu.

Prin oficiul cartii funduale orasienesei.

Timisióra in 19. Ianuarium 1871.

Josefu Carvalii m. p., jude funduar orasienese.

„Nu despera, inea nu sunt tóte perdute!“
dise densa indreptandu-i perul pe frunte cu gingasia unei mame. „Cu buna-séma vei cunoáce Valea — dorului — ean' colo dupa stance; vino acolo cam pe la mediul noptii; mergi de-a dreptul dela paretile prim pana la cel al treisprediecelea, aci apoi se stai si se ti numesci numele de trei ori, inse tare si respicat, pentru ca acele care te astépta acolo sunt cam inbatrenite si surde. Sunt prietenile mele; ele te vor opeta, si-ti vor da in mana modul prin care vei ajunge aceea ce doresti. Cand te vei fi ostenit de petrecere si sburdare, ear me vei vedé pre mine!“ —

Cu un zimbet seducatoriu dise din'a aceste. — apoi l' seruta gingasiu pe frunte, si dupa o privire lunga — pieri in vezduch.

* * *
Valea dorului nu era departe de castelul lui Olaf — cam la pólete cetatiuei. Spirite si focuri fantastice o locuáeau, si pe drum spinos calca piciorul pana ajungea in ea. In mijlocul beltilor mocirlose se jucau sioparle si siolomandre; lun'a si arunca capritiósá lumin'a asupra spinetului intunesos, si fel de fel de flori greu mirositoare umpleau aerul cu miasme. La coltiul acestei intinseturi se aredicá o gramada de pietri albe, despre cari nime nu scia de nnde sau adus acolo, si de cari nime nu indresnea a se apropia dupa apusul sórelui.

Spre locul acest'a 'si indrepta Olaf pasii cam pe timpul acela cand stielele arata apropierea mediului de nópte. Cu glas inalt numera culmele lasate in urma sa: unsprediece, douasprediece . . . treisprediece . . . si zidurile plisiuge si desierte inganau in mod inforatoriu vécea lui cea móle si placuta. Ici colé se misica ceva, o duchóre calda ii atindea fatia, ea si cum ar véni din o grópa mucedita a mortilor, sierpi siúerau pe langa densul ear earba se nadusia sub pasiurile lui siúsiurátore.

Conservarea nutretiiului ca verde.

Cred ca pastrarea nutretiiului verde sé fie fórte folositoare pentru romani, mai cu séma cand anul este ploios si nu se póte usca nutretiiul. — Socotesc dar ca cetitorii fóiei acesteia vor gasi órecare interes cetind mijlocul d'a practica acésta conservare a nutretiiului.

Modul lui de pastrare consta in a'l inchide intr'o grópa spre a nu patrunde aerul la densul. Ast-fel, se face grópa adanca de la 2½ pana la 5 metri, lata de 2 metri si lunga dupa voiátia, iar paretii separturei trebuie a fi in tot-d'a-una drepti, punendu-se intr'insa ori-ce nutretiiu, precum: iarba, meu (malaiu), trifoiu si chiar frundia de vardia sau de síecla, ce apoi se póte pastra pentru un timp de mai multi ani. Grópa trebuie se fie umpluta intr'o singura di, si cel mai bun timp de umplut este cand timpul e ploios sau diminiétia pe roua.

Nutretiiul punandu-se in grópa trebuie se fie bine asediat si calcat si dupa ce s'a umplut, se pune d'asupra putine paie; pe urma scanduri si apoi pament aprópe de 1 metru, fiind asediat cu verf astfel ca sa e póta scurge apa. Greutatea pamentului ce se pune peste grópa trebuie se fie cam 600 chilograme pe metru patrat al gurei grópei.

Scóterea nutretiiului in timp de lipsa, nu se póte face décat cel putin peste doue luni.

Atunci cand se scóte se afla trifoiul cate-odata brun, iar iarb'a alba, si mirosul lor este ca cel de vin. Am vedint iarba, si trifoiu ast-fel conservate, ari erau parca ar fi fost cosite de o singura di si vitele le mancau intocmai capre cel próspet.

Substantiele care contine iarba, si trifoiul cand sunt verdi, tot asemenea le are

Olaf credea ca a aflat ce cautase. Ajuns la stanc'a a treisprediecelea si-a pomenit de trei ori numele cu glas tare: Olaf! Olaf! Olaf! . . . Abia esprima acest nume a trea óra, si stanc'a se deschise, ear micul pitic aratanduse in póta se inebina naintea lui Olaf si-i facu semn se-i urmeze Olaf l' asculta. Se coborira pe nisce trepte de marmóre cari conduceau pe sub pamant, si au ajuns intr'o sala mare, al carei plafond era de diamant, asediat pe stalpi gigantici cioplitii din cate o piétra scumpa. Numai un stalp de topaz, smaragd, rubin, zafir séu de opal din cele de aceea era destul pentru inavutirea unei lumi intregi.

La comand'a piticului doi servitori se infatiesiara aducand un covor de matasa auria ca radia de sóre pre care l' itinsera pe pamunt.

Olaf avea lipsa de repaus, caci ametise de cele vedute. Nu se socoti dara mult, ci s'a fntins pe el si a adormit. Nici densul nu scia cat dormise; tredit dia somn, vediu naintea sa o mésa bine gatita, in jurul careia siedeau cinci strigóice urite, cu ochi de buchitua tientiti spre el, ear sute si sute de pitici mititei sareau prin sala si alergau jucanduse cu lilieci si sióreci de marime uriesia. Tóte aceste ametira de noupre Olaf; se scula si dise:

— „Aici sum! Sciti ce mi este dorint'a, impliniti-mi-o!“

— „Incet, incet, nu fi asia de nepacinic — disera cele agrate intru risete ironice. Astépta! Inea ai se mai faci lungi drumuri. Mananca nainte, apoi vom vorbi!“

Olaf se apropia de ele cu o scarba nespusa, dar cum se asedia langa densele, buche, pitici, strigóice, sióreci se prefacura in femei tenere dragalasié, inpodobite pe frunte cu cununi de flori, cu pietri scumpe si cu sirme de matasa.

Una ii torná vin mirositoriu in pocal de cristal, alta ii tindea cor'a cu póme diferite, altele

si cand se afla ingropate, numai cu deose-bire ca perde 10 la suta de apa.

Acésta nu este o descoperire noua, caci francesii cu 100 de ani inainte conservau tot in asemenea mod frunzile de via pentru caprele lor.

G. S.

Unitatea neamului omenesc.

(fine)

Se vedem acum cum stam cu celelalte argumente contra unitatii genului omenesc, adeca cu rasele cele multe, si cu limbele cele multe! óre pentru ca sunt multe rase de omeni, si ómenii vorbese multe limbi nu cumva la inceput vor fi fost tot atatia ómeni originali, cate rase si cate limbi avem astadi? Rospundem: nu.

E fapta ca esista mai multe rase de omeni, cari se deosebesc intre sine, cu colorea peleí, cu calitatea perului, si cu forma capului. Dar prelanga tóta multimea de omeni de pre pament, totusi sciintia abia 5 rase a potut descoperi; asia 1) *rasa caucasica*, cu pele alba, cu perul castaniu móle, carele séu trece in blondin séu in negru, facia ovala, fruntea inalta, ochi mari. — Acésta e ras'a cea mai de frunte si cea mai frumósá. — De ea se tien popórele care locuesc in Europa precum este vitia latina, de carea se tien si romanii; vitia germana, vitia slaviana, vitia grecésca, apoi din Asi'a sunt persienii, arabii, asemenea din nordul Africeii egiptenii si altii. — 2) *ras'a mongolica*, pele galbena, per brunet aspru, facia turtita, lata; ochi mici si spre nas plecati. De asta rasa se tien mongolii tatarii, turchestanii, chinezii japanezii din Asia: éra din Europa vitia lapilor, a finesiloru, si a magiarilor. 3) *rasa americana*, cu pelea aramia, perul negru lung s aspru, fruntea turtita si mica, nasul earligat, acestia sunt locuitorii vechi ai Americéi. — 4) *rasa malaica*, cu pelea bruneta, cu perul negru si resucit in loene, capul turtit, baze mari, fruntea inalta acestia sunt locuitorii betrani din *Australia*, polinesii, si familia papuanilor. — 5) *rasa etiopica*

ear cantau din lira si citera, séu jucau. Nici urma nu remasese de strigóicele cele urite.

Cin'a a tienut vreme lunga, si a fost alcantuita din mancarile cele mai fine. Cu sírsitul ópetarei din'a cea mai mare se arunca in bratiéle lui Olaf, si-i siopti la urechia: „Eu sum din'a Asiei, cea mai umilita serva a ta. Scin ca cauti fericea Vina cu mine; eu ti-o arat!“

In momentul acest'a se apropia o careta trasa de colibri. Olaf si din'a se aruncara pe perinile moi dint'r'ansa, si cu intimea cugetului sburara peste paduri munti vai si mari pana ajunsera la leaganul omenimei — in Asi'a.

Lui Olaf, care era dedat numai la pomi cu resina, la cerbi si flori de soc — era noua privilestea acésta. Cu óre care curiositate s'a suit pe culmile muntilor inalti, ale caror verfuri intreceau in inaltime si culmile cele mai falóse a le muntilor din tiér'a lui

A facut Olaf cunosciintia cu viétia casnica a indienilor, mai apoi cu a afganilor. A luat parte la petrecerile persilor, georgienilor, armenilor, ciergezilor, mandsilor si a begilor. Sá facut cunoscut cu religiuéa jidanilor, a izlamului a lui budh'a a lui brama, cu samanismul si sabeismul. A manat luntrita pe Baical, Paleas si Draisand; a navigat pe Tigrul, Eurtrat, Sind, Ganges, Bramaputra, Iravadi, Amur si Caur. A calcat peste pustietatile chingzenilor, desiérturile Ischinului, Baraba, Gobi etc. Avea parte si de pietri scumpe, de aur argint si de tóte producte-le miracalóse. A invetiát secretele limbei vendice sanscrite a chinezilor si a madsilor, Picioarele lui le a lins tigrul, pardutiul elefantul si tóte fiintiele tantastice a le Asiei. Si nimic nu la entusiasmat. Fara voc, posomorit s'a întors napoi.

Tot cu aceea prevenire a fost intimpinat si acuma ca si intaiatata, dar Olaf nu avea linisce. Dorea se urmeze cu cercetarile sale, se caute

sén négra de totu la pele, perul negru scurtu si cretin, capatien'a capului turtita, nasul turtit, falcele mari. — Acestia sunt negrii d'in Africa de midiloc si de sud.

Diferentia de rasa esiste, dar' nu documentéza diferenti'a originei ómenilor, nici póte resturna unitatea genului omenesc. — Fiecarele d'in noi, are ocaziune se véda diferentia de colórea pele, de calitatea perului, si de form'a capului si aici in Europa, chiar in un'a si aceeași rasa ce o numim caucasica séu européna. Diferenti'a se póte nasce in un'a si aceeași rasa, si se póte mult temp sustiené, caci clim'a, nutrimentul, cultur'a si civilizatiunea, si multe alte impregiurari au mare influentia asupra desvoltarei omenesci. si pot se produca o deosebire caracteristica. Nu numai in una rasa intréga, dar' chiar si in familia, se póte observa tare bine, deosebirea de tipuri, caci abia vei afla doi frati, séu dóua sorori dela un tata si o mama, cari se sémene intru tóte. Acésta stand asia, nu se póte resturna credintia in unitatea genului omenesc, nici se póte documentá, ca omenii de astadi sunt urmatorii mai multor parecbi originali. Despre americani se scie, ca sunt de un soiu cu cei din Asia ostica, adeca cu japanesii si chinezii; inse astadi nu sémena de felu la olalta; ei a format ras'a americana de sine s tatatória. Au trebuit se fia temp, in care se sémene laolalta, dar despartinduse, cu tempul au capetatu alta facia. — Ungurii sunt de rasa mongolica, inse venind in Europa, astadi abia numai dupa 1000 de ani, vedem ca dispare dela ei tipul mongolic si capeta cel caucasic. — Ce observam in un'a familia, in un'a rasa, aceea s'a intemplat si cu tot genul omenesc despartinduse si incetatienduse in diferitele zone ale pamentului, caci in fiecare zona, alta e clim'a alta e mancarea — Wisemann, Cardinalul din Anglia dice: „Au trebuit un'a séu alta parta a familiei se se abata dela tipul original, si asia a trecut marginile rasei de carea se tiene; Ce s'a intemplat la una parte a genului omenesc, s'a intemplat la tot genul omenesc.“

Se procéda scrutarile sciintifice esact, si ade-

fericirea si nime nu l'a putut desbate dela propusul acest'a. A plecat de nou la drum, intovarazit de astadata de Ocean'a. A cercetat cu dens'a Sumatr'a, Jav'a, Sumbata Timorul si Celebezul, Australia intréga si Polinesia apuséna. A vedit cu ochii semiinsul'a Mulgrave cu pómele ei, cu locuitorii ei cei rei, cu pesci lucitori, cu plante miraculóse, cu padurile de coral si cu muntii de foc: Tuzedar Olaf nu a aflat ce cautasc. Ear' sa reintors, ca se intreprinda calatoria noua, condus de astadata de din'a Africa. L vedem pribegind prin Berberia, prin tienutul Nilului, prin Africa orientala. Veneaza lei, parduti, elefanti, crocodili, tot soiul de sierpi, jirafi, caprióre negre etc. vede aerul plin de miriade de insecte, strabate acolo pe unde nime nu a amblat, prin mediul Africei de mijloc pre care l' tieneau toti de nestrabatut.

Cele esperiate acolo, trec peste puterea inchipuirei omenesci, si Olaf tot nu e fericit, a patra óra se întorce napoi in Valea dorului.

De astadata Europa l' intimpina cu farmecile ei; ea dóra e cea mai mica dar' mai avuta parte a pamantului. Dela Petersburg la Roma, de aci la London, apoi Viena, Berlin, Venetia si Paris. Adese-ori credea Olaf ca si-a ajuns scopul, si totdeatate-ori cadea eara in acel indiferentism rece care si l'a fost indatinat. Cand si a cincea óra a sosit napoi, dizele erau postate in jurul mesei si l' asteptau cu o serbatoria neindatinata. Dorul lui Olaf inca nu era implinit, se dorea eara in lumea necunoscuta. Inzedar l' admonieau dizele binevoitóre: „Grigesce Olaf! puterea nóstra in curand va incepta! — densul facea mereu pregatiri de calatoria si in scurt timp si lua drumul spre America.

Sub decursul acestei ultime calatorii, Olaf se pomenese intr'o nópte intunecósa aruncat deodata, naintea portii cetatei sale.

verul va invinge, unitatea genului omenesc se va reconóace si pe calea sciintiei.

In fine, unitatea genului omenesc se documentéza si cu sciinti'a comparativa a limbelor; adeca prin alaturarea si asemenarea unei limbi cu alta limba, ca se se védia in ce sémana si in ce nu.

Ce este limbá omului? Un'a sistema vocala séu de vóce, produsa prin organele vorbirei, cum sunt gatul, ceriul gnrei, buzele, nasul, si mai ales limba din gura, carea e organul de frunte al vorbirei, de unde se si numesce atat limba d'in gura cat si vorbirea grecesce „glosa“ lat. *lingua*, rom. *limb'a*. Asta este fisiologi'a limbei! Éra in priviutia psihologica, limba e expresiunea din afara, pentru cugetarea din laintru cea suflétésca; este intruparea cugetului. — Pentru ace'a dic grecii „logos“ romanii „cuvent.“ Sunetele care le dau celelalte animale, nici diu departe nu se pot asemena cu vorb'a omului. A imbraca cugetele si simtirele in cuvinte, si a le spune si altora, séu cu vocea séu in scris, este gloria cea mai inalta de pe lume, ea arata maestatea fiintei omenesci.

Limbi sunt fórté multe in lume. 1000 de limbi sunt cunoscuté. Dar pot fi si mai multe, caci anevoia se póte trage linia de otar intre dialect si dialect. Numai in Europa scim ca sunt vre-o patru familii de limbi mari, precum limbele romanice, germanice slavice si grece — Fiecare are mai multe dialecte: precum limbele romanice: italiana, francesa, spaniola, portugeza, reto-romana si romanésca, si tóte forméza o familia mare, familia latina. — Asia si limbele germane, si cele slavice etc.

Studiul limbist prin gramatic'a comparativa, mai ales in seclul present a facut frumóse descoperiri; mai ales orientalistic'a, adeca studierea limbelor orientale si indiane, a dat de asia numita limba „sanskrita“, carea a fost limb'a poporala vechia la indiani, carea e mórtá, inca cu 500 ani a. ch., si carea numai in cartile bramanilor séu invetiatiilor indiani, se mai sustiene, ca si limb'a latina la noi. Schlegel si Bopp filosofii impreuna

A intrat in castel.

Servitorii l' au primit cu strigate de bucuria, in salele cele mari sau aprins facii uriesie; Olaf era ostentit de mórté; cadiu somnuros pe un scaun cu bratieri inalte, taiate in stil gotic. Lumin'a facielor falfaia si areta umbra lui Olaf pe padimentul alb de marmore. El siedeá cu fruntea increfita, cu narile largi, privind tacut naintea sa, ear servitorii stateau pusi pe ganduri — pe langa densul. Faciele respirau un fum negru si des, aruncau schintei, si resin'a care picura din ele se prefacea intru-o massa négra pe padiment.

Olaf se trezi din somn spariat. Chiema la sine pre cel mai credincios serv al seu — pre Eric, si-i comanda se-i aduca cup'a cea domnésca. Eric, un barbat de treidieci de ani se apropia de el si cadiut pe genunchi ii intinse cup'a ceruta

Cup'a era un object de frumsetia rara, scobit intr' un cristal intreg, cu margini aurite si blanit cu pietri scumpe. Strabunii lui Olaf au fost primit o ca don, dela un inperat nainte cu vre-o douasute de ani, si numai la dile mari au folosit'o.

Avea o legenda trista cup'a acest'a; adeca: déca un membru al familiei o scapa din mana atunci cand o folosea, acela murea in decursul celor dintai douadeci si patru de óre.

Olaf primi cup'a din man'a servitoriului si voi se se scóle pentru de a inchina cu ea. In clipit'a acest'a aluneca objectul greu printre degetele lui, si cadiu pe mésa. Servitorii schimbara privirile intristati.

— „Stapane! reu semn acest'a, se ne rogam!“ dize cel mai in versta. Olaf privi spre servitoriul seu si inspaimantat facu un pasiu innapoi.

— „Eric! Eric! — striga el — unde e Eric?“

— „Aici sum stapane! Nu me cunosci?“

— „Nu! respunde Olaf manios — pe tine nu te cunosce! Tu esci barbat, Eric e un baecat, tu esci

cu altii, a inceput a propune dupa limb'a „sanskrita“, trupin'a tuturor limbelor indo-germanice séu indo-europene. S'a aflat, ca tóte limbele sunt numai de dóua clase: *class'a genealogica* si *class'a morfologica*. Dupa *class'a genealogica* distingem trupinele unei familie de limbi; asia trupin'a indo-germanica cu 8 familii, trupin'a uralaltaica cu 5 familii, etc. — Dupa *class'a morfologica* — adeca constructiunea interna a limbei — avem trei clase: 1. *limba izolata*, carea sta din sunete unisilabice nedeclinabile cum e limb'a chineza, seamesa tibetica. 2. *limba aolutinata*, carea adauga la silab'a radecinala, 3. *limba flexibila* la care radecin'a se schimba organicesce si se declina si conjuga, si se adauga cu afise si sufise, acést'a este *class'a* cea mai de frunte de care se tien tóte limbele indo-europene séu indo-germanice. Éca dara preste 1000 de limbi forméza numai 2 *classa* séu 3 familii mari!

Ne putem si noi usior convinge despre afinitatea limbelor. déca comparam numai doua-trei, limbi principale din Europa. Cumca limbele romanice sémena la olalta ni este cunoscut, si ele tóte fac o familia latina. Asia limbele rusesci, serbesci, boemesci, totiesci, moravice, bulgare etc. fac familia slavica; asia multe dialecte nemtiesci fac limb'a germana. Dar acéste trei limbi aréta inrudire la olalta, se apropia de olalta. P. e. latinul dice „nasus“ catra nas, slavul dice „nos“, germanul dice „nase“. — Latinul dice „sedere“ a siedé, slavul „sediti“, germanul „sitzen“. Si asia o multime alte cuvinte sunt. Acéste limbi apoi sunt inrudite cu cele sanscritice din India. Si asia mai departe.

Aceste le scim numai cam de 100 de ani incóce, astadi, cand asia dicand, limbistic'a comparativa, este abia in légan. Dar déca va innoita acést'a sciintia tot mai tare, ce rezultate frumóse se vor mai puté dobandi?!“ Directiunea apucata, vedem ca intr'acolo duce, cumca 1a) a fost temp in vechimea cea carunta, in care tare putiene limba a trebuit se fia, si 2a) cumca si acele putiene limbi de atunci, s'a tras numai din un'a trupina originala

brun, Eric e blond. Eric! Unde e Eric? Eri era inca aici!?”

— „Eri? Cam mult de atunci stapane! De douadeci de ori am vedit neu'a cadiend si pomii infrundind de cand te-ai dus!“

— „Ti ai perdut mintile?“ striga Olaf cu asprime.

— „Nu cunosci stapane pe cel mai credincios serv al teu? Privește!“ — Eric si desvelit peptul si areta ran'a primita in servitiu, nainte cu douadeci de ani.

Olaf se uita cu jalela rana, apoi i se umplura ochii de lacrimi.

— „Da! da! era grozava fiara ursul acela; noi eram numai doi, s arma nu aveam decat un cutit. Voeam se l culc la pamant si mi-am perdut simtirile. Cand m'am tredit am vedit pre Eric la piciórele mele scaldat in sange, ear ursul trantit langa densul cu cutitul implantat in cósta. Tu esci, da! tu esci! dize Olaf, si l inbratiesia cu caldura incepand de nou al intreba:

— „Dar Nadod unde e? Vorbesce!“

— „Mort?“ respunde Eric.

— „Mort? dar Svenon, Cristian, Valdemar, Cristofor si Jon?“

— „Toti sunt morti!“

— „Ceriule sfinte! dar' eu mai tráesc?“

Nu, nu me amagiti. Ei traese! Aduce ti-i naintea mea. Cine e acela care se inpotrivesce poruncilor mele? Nu se misca nime? La inchisóre cu voi! Oh! Eric, scumpul meu Eric!“ —

Ca un nebun incepu Olaf a alerga prin coridórele reci pe unde resunau strigatele lui. Servitorii sau retras tremurand din calea lui — ear Olaf alerga pe treptele coridórelor punand cand si cand fruntea calda pe paretii reci din cari isvoeau stropi inghietati. Neu'a cadea in fulgi mari si desi inecat verfurile muntilor si a pomilor erau acoperite cu vel alb de néua, ventul scutura pomii, si incopeciind in bratiile sale fulgii de nea ii ridica

din carea a imprumutat ele elementele affine. Acea limba originala a lui Adam, si deca nu se pote afla, urmele ei se ved. Weiss in istoria universală dice: „Cei mai esperti in sciinta comparativa a limbelor, recunosc unanim, cumca limba, tocmai asia de bine arăta originea comuna dela un'a limba originala, prin precisiunea punctuata a frantuzelor ei, si prin vinele ei de una si aceasi fisionomia, precum arăta creptaturele si frantuzile stancelor, scuturatura puternica si vehementa, care le-a despicat.”

Sunt dara 5 rasse de omeni, cu multe familii, si totusi acele se pot reduce a fi esit dela o trupina originala. Sunt si 5 clase de limbe cu mai multe familii, si totusi prin inrudirea lor organica interna, se pot reduce, la o limba originala; deci un'a parechia de omeni, barbat si femeia a esit din man'a creatorului, si nu mai multe. Si dela acea unica parechia descinde intreg nemul omenesc; prin urmare am constatat tema propusa: *Unitatea neamului omenesc.*

Asia se privim genul omenesc ca un pom. Dea mergem cu ochii dela radecina pomului in sus, vedem trupina, din trupina corona cu multe crengi si ramuri si stelpari pe crengi, muguri si flori. — Si intors privind, florile si mugurii stau pre crengi, crengile fac corona, in jos e trupina carea porta corona. Asia si genul omenesc are un'a trupina.

Asta se vede ca a zacut in planul preintieptului Creatoriu — D'dieu — ca omenimea se se cunosea de un'a, si ficarele individ seu om singuratic, se priveasca pe tot omul din lume de frate. Asta este dogma si bas'a religiunii nostre crestinesci, carea ne invetia: „Se iubesci pre deapropole teu ca insuti pre tene” si ne explica: *de apropole teu este tot omul din lume.* Caci Christos nea invetiat a roga: „Tata nostru” si nu al meu, adeca un tata si noi toti fii lui de asemenea suntem.

Georgiu Traila.

Noutati.

Cu numarul de astadi apare foia noastra in format cu mult mai mare ca cel de pana acuma, fara a se urca pentru acesta pretul foiei. Onorati nostri cetitori se pot dara convinge din purtarea noastra de pana acuma, ca urmarim scopul: de a da publi-

si resire prin vezdneb. Olaf nu grigea de nimica, pribegea singur prin regiunile aceste triste. O presimtire l'inginea tot mai tare spre locul acela unde se intelnise cu din'a nainte cu douadeci de ani. Pomi seculari tranziti la pamant ii inchideau drumul si din fundul prapastiei se vedea sierpuind un riuletiu de munte. Ventul incetase, ear razele soarelui strebatute printre norii desi se scaldau in riu. Olaf se apleca si privi in undele cristaline, dar spariat se retrase iute. Vediu o fatia sbarcita si invecitata si nisce vucle albe reoglundenduse in riu. Olaf abia acuma pricepu tote, — mortea lui Sveton, Nadod si a celoralti, schimbarea la fatia a lui Eric, purtarea nepriceputa a servitorilor, si absentia lui de acasa — doua dieci de ani.

— „N'am atlat fericirea! siopti Olaf suspinand — dar trebe se o gasesc, — adauga el hotarit. Mi aduc aminte: „Peste douadeci de ani me vei vedea!” asia mi-a dis. No! din'a mea dulce! Eu m'am prezentat! Ti vei ticne si tu cuvantul??”

— „Deca tu doresti acesta, de ce nu?!” raspunse o voce tremuratoare.

Abia resuna cuvantul din urma si verfurile muntelui se luminara, fulgerul lovi in culmea cea mai inalta si Olaf inmarmurit si inchise ochii. Langa densul era postata din'a cu perul desplatit, cu cununa de flori pe frunte, si cu ochi gelnici tientiti spre el.

— „Ai inbranzit!” dise din'a.

— „Am suferit, sufer, si dorest se me scap de suferintia. Dorest fericirea!”

— „Dinele din Valea-dorului nu odata tiau oferit'o!”

cului roman — mai putin versat in cetirea romana — material cat de mult si cat de variat spre cetire, dar totodata si cat se pote mai eftin. Foia noastra, acuma de doua ori asia de mare ca alte toi romane, costa pe jumătate din pretul acelor'a. Rogam dara de nou pre toti binevoitorii intreprinderii nostre, se ne de spriginul de lipsa atat material cat si spiritual. — Nu asteptam dobanda, dar nu dorim se avem noi perderi. Pretul foiei si modul de prenumerare se pote ceti in fruntea foiei. Numarul viitoriu se va trimite numai domnilor abonenti.

Luminatorul, foia politica romana din Timisióra, despre care am scris in numarul dintai al diuarului nostru ca dela 13 Apriliu a. c. nu va mai aparé, s'a hotarit a mai jertfi un patriar de au si puterea si sume de bani pentru sustinerea vietiei sale. Ore pana cand se marga la noi tot asia, ca si cei putini scrietori romani cati sunt, se fie siliti nu numai a scria in dar, ci inca a mai jertfi si sume de bani deca dorest ca se-i cetesca cineva?!

† **Necrolog.** Romania, acesta tiara frumoasa si fericita romanésca are gele. Unul dintre cei mai intielepti barbati ai ei nu mai traesce. C. A. Rosetti fost ministru ear in timpul cam din urma fost prosiedinte la dietă tiei romanésca a morit in noptea spre 20 Apriliu n. a. c. Perderea Romaniei este mare cu mortea acestui pre intielept barbat, caruia tiara romanésca ii datoresce forte mult. *Const. A. Rosetti* sa nascut la anul 1815, a fost la inceput ostasiu, ca atare a facut servitiu tiei sale pana la anul 1836. Esit din servitiu militariu si a intrebuintat puterile pe terenul literaturii destul de inapoiate pe timpul acela. In anul 1842 a devenit sief de politica al orasiului Pitesti, la anul 1845 s'a dus la Paris spre completarea studiilor, de unde s'a reintors ca casatorit la anul 1847 si s'a asediat in Bucuresti incepad a se ocupa cu politica. — La anul 1848 a fost arestat ca unul dintre conducatorii rescólei insecunata, dar poporul l'a scos din prinsóre cu puterea. Nu peste mult fu denumit de sief de politica al orasiului Bucuresti, ear mai apoi de director in ministerul pricinilor din launtru. La anul 1849 a fost silit a fugi la Paris unde a infintiat o foia francesca dar binevoitoare romanilor sub numele „*Vistorial Romaniei*” — si numai la anul 1859 a venit napoi in tiara unde a infintiat diariul roman „*Romanul*” cea mai latita foia din tiara romanésca, care se sustiene si astadi, si dela care bartranul Rosetti abia cam de un an s'a retras, predand conducerea altor puteri mai tenere. Nainte de a se retrage dela „*Romanul*” a avut neiericirea de ai arde casa in care se afla si redactiunea si tipografia „*Romanului*” cu care prilej multe notitii si acte de mare insemnatate pentru tiara

— „Am respins'o pentru ca nu era adeverta fericire!”

„Acea fericire neconturbata care ti-o inchipuesci tu nu esista ti-am spus'o nainte cu douadeci de ani.

— „O! dina! Nu o ascunde din calea mea! Nu sciu in ce voce fericirea dar aceea sciu a tu esci in stare a me inpartasi de ea, si ca eu am dreptul a o pretinde dela tine. Cer dara!”

— „Fie-ti mila de tine insuti, fie-ti mila! esclama din'a cadiuta pe genunchi incepcind cu drag picioarele lui Olaf.

Dar inzedar tota rogarea, Olaf a ramas nelatinat; din'a se scula cu o fatia desperata si facu un semn cu man'a spre resarit.

Firmamentul incepu a se lasa in jos spre pamant. Nisce nori desi se ingramadira meren, a caror margini nehotarite incet cu incetul primira o forma de schelet uriesiu si transparent.

— „Mergi!” — dise din'a cu abnegare.

Olaf arunca o ultima privire spre ea, apoi se arunca in bratiile deschise a le scheletului cari cu o schirtieitura infioratoare se inchisera napoia lui.

Un moment, si fiintia lui Olaf se prefacu in negura.

Din'a privea cu doiosia cum pere Olaf, si cum ii sorbe nimicirea si cel din urma atom al corpului seu dat in putredine. Cand peritiunea si fini trista lucrare, din'a siopti suspinand:

— „Adevertata fericire — e mortea!” — si disparu.

romanésca au devenit pradă focului. Reposatul a fost la anul 1861 sub domnirea principelui *Cusa* ministru al instructiunii publice, ear dupa resbelul *russo-turc* in care virtutea armatei romane a fost admirata de intrég'a lume la *Plerna*, si denumit de ministru al afacerilor din launtru. Tot bartranul *Rosetti* a avut fericirea de a face propunere in diet'a Romaniei, la anul 1877 ca tiara se si proclameze *independenti'a* pentru care densul atata s'a luptat. Lasam se urmeze testamentul marelui patriot roman, pentru ca si din acela se veda onorati nostri cetitori ce om a fost *Const. A. Rosetti*

Testamentul lui C. A. Rosetti

Bucuresti. Anul 1884 Septembrie in 29

Acum vre-o cinci ani am scris un testament.

El era si personal si politic

Acel testament a ars sau a disparut, ca multe alte obiecte, in focul de care am fost bantuit la 25 Ianuariu trecut.

Acum nu mai fac un testament, scriu numai aci cate-va cuvinte pentru ai mei.

Esprim sociei mele simtintele mele de recunostiinta pentru fericirile de tot felul ce mi-a dat pe toata ziua si pe toata ora. de la 31 August 1847 si pan'acum.

Tot d'anna buna si dulce pentru toti; tot d'anna ertatoare pentru toti; tot d'anna devotata pentru toti; tot d'anna senina, a raspindit in juru-i lumina si caldura adevaratei virtuti si adevaratei fericiri; aceea d'a lucra, d'a iubi, d'a erta, d'a se sacrifica, fara a cere alta respata de cat multumirea d'a invalui pe toti cu nesfirsita ei iubire pentru a le indulci ori-ce suferintia fizica sau morala. Ea m'a facut se iubesc viecacia pentru a putea se fac ca prin faptele mele se merit a fi iubit de dinsa si pentru ca se pot se sorb fericirea ce inteligentia, bunatatea si dulcea ei veselie respindeste in giuru-i. Daca sufer de plecarea mea, este numai pentru durerea ce-i va da aceasta despartire. O rog dar a face pentru mine sacrificiul d'asi domni durerea pentru a urma d'a raspandi seninatatea in giurul alor nostri. Cred ca fii si fia ei vor lupta cu tarie pentru a o face se nu simtia un minut macar ca nu mai sunt linga dinsa; cred ca pinto necurmata blindetia vor mingaia o.

Esprimindui din nou simtintele mele de admiratiune, de iubire si de recunostiinta, o rog ca impreuna cu fia si fii nostri sa implineasca *ultimale* mele rugaciuni.

Sa nu se faca pentru inmormintarea mea nici o ceremonie.

Totul sa se faca cum s'a facut si cu Mircea.)*

Un singur preot de mir.

Carul simplu cu doi cai.

Nici un doliu, nici in camera, nici la poarta, nici chiar pe cai.

Nici o invitare, ci numai un simplu anuntiu prin ziar fara invitare.

Nici o parada si nici gendarmi. Politia sa fie sigura ca lumea n'are trebuintia de gendarmi pentru ca buna cuviintia sa fie respectata.

Acum o dureroasa pentru mine cestiune materiala.

Am datorii. Sper c'amicii cari voira dupa focu sa faca o sub-scriptiune pentru ami darui o casa, vor face ceva pentru a se plati aceste datorii. Daca nu, sotia si fii mei vor tipari cate vor gasi din scrierile mele, si poate ca publicul le va cumpara pentru ca se plateasca datoriele ce cu adinca durere silit am fost a face. **)

Am luptat cu tarie, pentru nationalitate si pentru libertate, dar fara cea mai mica ura pentru nimeni. Rog dar ca cei pe cari i-am combatut se me erte daca aspru am fost in lupta, asicurandu-i ca nu ura ci iubirea m'a facut sa-i combat.

Recomand tuturor si mai cu seama fiilor mei, sa iubeasca *poporul si pe sateni* si sa lupte cu iubire pentru fericirea tuturor. O imbratsiare ficei si fiilor mei si ultima rugaciune tuturor a ingriji si mingaia pe sotia mea

C. A. ROSETTI.

Ultimale cuvinte ale lui C. A. Rosetti. Pana in ultimale momente, C. A. Rosetti si-a tienut toata inteligentia vorbind adesea cu ai sei despre soartea tiei si dand sfaturi amicilor cari nu l-au parasit nici un moment.

„In vechime, zise el celor pe cari ii chemase vazind ca moartea soseste, batrinul satului, cand se simtia s'abind, cand credea ca i-a venit sfirsitul, che-

*] un fiu al reposatului mort in anii din urma. Red.

**] Aci se gasesc urmatoarele cuvinte:

„Daca guvernul si Camerile vorvoi a plati datoriele, sau a face un dar sotiei mele, o rog sa-l primeasca ca-cialomnia nu va mai avea nici o putere nici eu nu mai sunt.”

In urma unei sfaturi cu d-na Rosetti, acest adaos a fost sters de C. A. Rosetti.

ma copii lui si le spunea ceea-ce credea ca trebuie sa faca, ceea-ce credea ca este bine; le spunea ca mai are o zi sau doua de trait si ca i-a chemat ca sa si ia ziua buna de la dinstii; tot ast-fel am facut si eu, v'am chemat pe voi cari ma-ti iubiti, ca voi sa spuneti celor-l'alti ceea-ce cred in privintia familiei, in privintia voastra, in privintia starei actuale de lucruri, care sunt parerile mele in privintia vechiei si noiei generatiuni si ce trebuie sa faceti voi."

Dupa ce le expuse vederile si dorintiele sale, C. A. Rosetti ii seruta cu iubire.

Ultimele cuvinte pe care li-a pronuntiat au fost privitoare la ziarul *Romanul*, pentru tara noastra si in parte pentru muncitori si sateni, de a caror soarte trebuie sa ne preocupam mai cu seama."

Din parte-le satenii au fost cei cari i-au dat ultima mangaere aratindu-i ca'l cunose.

Starea sanitară in comitatul timisian a fost in luna lui Marte a. c. foarte nefavoritória. De versat au morit 40, de tiphus 20. Preste tot au morit 868 individi. Di pe di au morit 31 persóne. In etate sub doi ani au morit 464 copii. Din cei repozitati 593 persóne n'au fos cercetate de medic. Dupa confessiuni 301 persóne au fost gr. or., 283 rom. cath., 28 evangel., 25 gr. cath., 9 elvetice si 3 mos. va se dica romani au morit mai multi.

Congregatiunea comitatului timisian se va tiene in 11 Maiu a. c. Era se se tiene in 4 Maiu, inse din consideratiunea cá in 2 Maiu se va deschide espositiunea in Budapesta. S'a amenat pe 11 a lunei aceleia.

Tat'a si fiul. In Viena sa petrecut dilele aceste o scena familiara foarte gelnica. Unicul fiu a unui negustoriu de acolo avea se se faca doctor (medic) la dorintia parintilor sei. De cativa ani era teneul inseris la scolele inalte ca ascultoriu de medicina, si batranul, neputintiosul seu tata, astepta cu sete ziua, in carea i se va presenta fiul ca doctor deplin. In loc de a studia medicina, fiul seu era inseris in scola de teatru, pentru de a se pregati pentru bina, si in dilele aceste a primit provocare de a se angagea la unul din teatrele de frunte nemtiesci. Spre a pute implini acésta, fu si lit a descoperi parintelui seu tóte cele intemperate. Tata-seu intru atata a fost de iritat si superat pe fiul seu in urmarea insielatiunei descoperite, incat a ridicat man'a spre o lovi in el. Acesta inse void se se apere, arunca bratiul drept spre tata-seu, dar asia de nenoroicit, ca lovi pre tata-seu in fatia, astfel, incat acesta cadu la pamant spariat de faptul acesta alerga iute in chilii a dou'a, lua revolverul, si si trase un plumb la inima, care inse din fericire sa oprit in orologiul de buzunariu, si asia i-a mantuit viétia. Un medic sosit la moment a mantuit viétia batranului, dar fiul intru-atata s'a spariat, incat arata semne de nebunia, si este putina nadejde de a mai capata el mintea intreaga napoi.

Invitare. Reuniunea romana de lectura din Timisióra aranjava o petrecere de primavéra (maial) in favórea fondului Reuniunei, in diu'a de St. Georgiu in 23. Aprile (5 Maiu) 1885. la ospetaria de véra „Campul ciocarliei“ (Lerchenfeld), in suburbiul Fabric. Cu acea ocaziune se vá produce si corul miest al Reuniunei cu piese noue studiate anume pentru aceast'a petrecere; tot odata vor fi suprinsi onoratii óspeti si cu alte productiuni, dupa program'a carea se vá publica pana atunci. Pretiul de intrare: de persóna 40 cr., de familia 1 fl. solvirea la cassa in diu'a de petrecere. — Inceputul la 4 óre, éra Concertul la 8 óre séra.

Necrolog. Crud'a si nemilós'a mórté, Mercuri in 215 Aprile v. a rapit diu mijlocul pretenilor pre unul dintre cei mai solidi si onesti tineri, pre *Dimitrie Cheta*, teolog absolut. Inmormentarea defunctului s'a intemplat in 5/17 aprile in comuna sa natala *Geamul mic*. Pre repausatul l-deplang iubiti sei parinti, rudele si numerosii sei amici si cunoscuti. Fie-i tierin'a usióra.

Un omor nou in capital'a tierel Nu scie omul ce se mai dica cand cetesce jurnalele. Nu este di dela dumnedieu in care se nu ni se inpartasesca scirea despre un omor, jafuire seu sinucidere. Intru adevér am ajuns asia vreme, in care nu ni e mai sigura nici averea nici viétia. Abia sau cam impacit spiritele ómenilor din capital'a tierel, asia de tare inversiunare cu omorul dupu cel povestiram in numerul trecut cand scirea despre un omor nou puse locuitorii din capital'a intr'o agitare si mai mare. Eata ce scriu fite despre omorul acésta:

In 12 l. c. n. politistul *Raksányi* a facut acatarea ca pe ulitia *Soroksár* in fenetia, s'a aflat cada vrul unui om cam in versta, si dupa pozitunea cadavru ui, precum si din alte inpregiurari se presupune ca mortul nu a avut mórté naturala. Un jude sa infatisat de loc cu politia la locul trist unde sau aflat tóte asia dupa cum le-a pevestit *Raksányi*. Din

bainele rupte a le nefericitului a constatat judele ca densul a avut lupte cu omoritoriul. S'a luat apoi corpul lui in privire si sau constatat la grumadi nisce sgrabelaturi, si la frunte o rana de plumb, care a produs morte. In mana drepta a mortului era inca revolverul descareat, si in cea stanga un cutit, ear la grumadi sa aflat si o sfóra rupta. Tóte scumpeturi le mortului sau aflat la densul dar bani nu sau aflat de fel de si se scia pozitiv ca a avut in buzunariu 760 fl din ce se póte deduce ca nefericitul a fost si jefut din partea omoritoriului. Cautand prin buzunarele cadavru lui s'a aflat o epistóla la densul din care s'a constatat si persóna mortului. Numele lui e: *Emeric Gazdag* si a fost inspector de catastru in *Budapesta*.

Faptuitoriul seu dupa cum se da cu socoteala faptuitori in nu sau aflat, de si politia lucra di si nópte pentru descoperirea lor.

La sectionarea (taerea) cadavru lui s'a putut constata tóta puzederea hotilor. Densii au aruncat mai nainte piparea in ochii nefericitului om apoi-i-au aruncat sfóra dupa gat, lau sugrumat si i-auras si un plumb prin cap. Nefericitul om sa aperat cat a putut, dar' faptuitori fund mai multi lau invns. O veduva si o fetitia de 6 ani au remas de nefericitul om. Pana astadi nu sau aflat faptuitori.

Un fu care si-a omorit pre tata-seu. Tribunalul regese din *Szekszárd* la 10 a lunei acesteia a adus sentintia asupra lui *Stefan Szues* plugariu din *Váralja*, care si-a omorit pre tata-seu cu scop ca se-i mostenésca averea. La pertractare acusatul a tagadut fapt'a dar a marturisit in contra lui mam'a sa propria si muerea sa punand juramant ca *Stefan Szues* de mult sa ocupat cu idéa cum ar pute se sterga pre tata-seu de pe tat'a pamantului. Intru-o séra a stat apoi la panda, si cu un glontiu din pusca la trintit la pamant. Omoritoriul a fost osandit la mórté prin streang.

Versta frumoasa. In *Dunaszerdahely* a morit dilele aceste, cam dupa olalta, intr'o septamana, doua surori dintre cari una era de 106 de ani éra cealalta de 403 de ani. Amandoua sau simtit foarte bine, pana in clipita din urma.

Carul lui dumnedieu, unde un trebuie. Nevasta unui mesariu din *Pest'a noua* cu numele *Josif Diamiska*, om altcum stuns de serac, septaman'a acésta a nascut trei prunci, cari toti au remas in viétia si sunt sanatosi si voiosi. Nefericitul tata fericit, sa adresat catra mostenitoriul de tron principale *Rudolf* se primésca rolul de *nasu*, de unde a primit numai decet respuns ca chironomul nostru din principiu nuprinesce obeuri de aceste, si asia bietul om e foarte ingrigiat ca ce va face cu atata copu-fara pane Mama nóilor patrieti se afla bine.

Cane turbat. Doua fetitie din *Stamor'a germana* umbland pe ulitia au fost muscate de un cana turbat. Dupa cum ni se povestesc, este foarte putina sperantia, ca se se mai insenatosiedie bietele fete.

Cel mai batran om din lume. Dupa cum ne istorisesc o foia din *Chicago*, acolo traesc un om cu numele *John Long* care s'a nascut la anul 1739 prin urmare acuma e de 145 de ani. Mosiul acesta si-a luat seann in museul din *Chicago* unde lasa se'l privésca lumea pe bani ca pre o minune.

O drama familiara. Intr'o comuna din comitatul *Baranya* traia un om cu numele *Jon Szekési*, un blastemat si betiv si jumatate, tot in cétra cu tenera si nefericita lui nevasta — *Mari'a*. Prin purtarea sa neomenésca fatia de muere, si a fost facut de dusmani toti ómenii din sat cari staeau necontenti de parintii bietei mieri se o ea dela barbatul care nu o tractéza cu alta decet cu batae, ce dela o vreme sa i intemplat, fugind bieta nevasta incarcata pe tot corpul cu rane — la cas'a paritésca. Neomenosul barbat a alergat de loc dupa ea se o duca acasa, si vediend ca cu bun'a nu merge, a scos un cutit de dupa tureacul cisme si s'a slobizit cu el spre nevast'a-sa. Vediend parintii nefericitei mieri, precum si bunica ei, ca curge sange din corpul ranit al fetei lor, sarira cu totii asupra turbatului om, care incepu apoi cu cutitul a sverli si asupra lor si póte ca i-ar fi si omorit pre toti, deca un plumb nu l'ar fi trantit la pamant. Nefericita lui nevasta ca se'l sparia a descareat un pistol vechiu numai asia in vent, si plumbul si-a luat directiunea spre capul barbatului ei. Acésta, intru atata a inspaimantat pre nefericita muere, cat a caduut ametita la pamant. Si batranii si ucigasia zac in pat, ear ómenii din sat sau hotarit ca deca va veni porunca se se duca la inchisóre nefericita muere pentru omorirea barbatului, ei se nu o lase, pentru ca fiar'a aceea selbatica a meritat mórtéa.

Doua fete otravite. S'a intemplat éara in *Budapest'a*, in hotelul asia numit „*Garni*“. Intru una din dilele trecute au sosit la hotelul acela

doua fete inbracate frumos, si si-au luat o chilii cu doua paturi, jos in partere. Tax'a pentru chilii au solvit o nainte, si au dat porunca servitoriului ca déca va întreba un tener dupa densele se l' conduca in chilii lor; fetele cu numele *Rosa Bendre* si *Julesa Bányai* au remas apoi tóta diu'a in chilii. Séra pe la opt óre a venit intru adevér un barbat care a întrebat de fetele incortelate acolo.

Barbatal acest'a a remas tóta nóptea in hotel si abia la 9 óre deminetia sa indepartat, lasand in grigia servitorilor din hotel se cam grigésca de fetele remase in chilii. Putina vreme dupa acésta se sparse usia de uiaga a chiliei in care érau fetele, si o féta incepu a striga cu glas cam regusit „Arde! Arde!“ si apoi cadu napoi pe podelele chiliei. Servitori hotelului intrara iute in chilii a fetelor, unde li se arata o icóna foarte trista. O féta zacea pe podele, cuprinsa de sgarciuri, intoreanduso in tóte laturile bantuita de mari dureri, ear cealalta féta in asemenea stare zacea pe canapéé. S'a chemat de loc un medic (doctor) care a constatat ca fetele sunt otravite. ba sa aflat si iaga in carea a fost otrava beuta de nefericitele fete. *Julesa Bányai* si-a dat sufletul intre dureri grozave. Cealalta féta a fost dusa la Spitalul *Rochus*, dar ne putand vorbi, judele de investigare inca nu a putut scóte din ea, caus'a otravirei lor; si este pré putina sperantia ca va remané in viétia si acésta. Nu se scie, otravitusau fetele sengure, seu fostau otravite din partea barbatului care a dormit nóptea la ele, si care éra amantul lui *Julesa Bányai* cu numele *Martin Pavlecz*, care manedi la o óra d. a éara a venit la hotel spre a se informa ce fac fetele, dar a fost detienat din partea unui pandur si dus la politia. unde are se dee séma despre cele intemperate.

Gura rea. Domnul X. se insurase-asia dupa cum se fac casatoriile moderne — luandu — si nevasta de doua ori mai in versta ca densul, dar avuta-forte avuta. La nunta, fie ca cu voea seu fara de voe — uitase a invita pre unul din cei mai buni prieteni ai sei. Acest'a abia a asteptat apoi prilejul se dee inprumutul napoi iubitului seu amic. Intru una din dile l'a intelnit pe strada preumplanduse cu nevasta sa, la salut respectuos si s'a departat. Mane di l'a intelnit sengur. Alerga la densul cu grabire, ii strinse mana cu foc dicandui: „Me bucur trate din dile imina vediendte sanatos si voios, eri nu am indresnit a te agrai, caci érai cutundat in vorbe ca — *sóva-ta!*“

Bibliografia. Gazeta Saténului se numesc o foia a cunoscutiilor trebuincósa poporului care ese la 5 si 20 a fie-carei luni in Rimmicul-serat (Romania).

Gazeta Saténului este o fée populara a carei scop e: instuirea, informarea si moralisarea poporului roman prin publicarea materiilor alese si variate.

Ea forméza la sfarsitul fie-carei an un frumos volum, inpodobit cu gravuri interesante, avend tabla de materii si coperta.

Abonamentele: Pentru un an 10 lei; pentru streinatate 12 lei; pentru Transilvania, 5 florini. Abonamentele incep de la numerul 1-in al fie-carei an, se platesc inainte si nu se fac de cat pe un an.

A se adresa tot ce privesc Redactia si Administratia, Directorului-fondator si proprietar al Gazetei Saténului C. C. Datulecu, Rimmicul-Sarat.

Decis frumos. Intru o comuna din *Francia*, reprezentantia comuna la adus urmatórea hotarire: Tot omul care in di de dumineca seu serbatóre, sub servitul dumnedieesc bea la birt, este indreptatit a se indeparta diu birt fara ca se plateasca beutura, ear birtariul nu are dreptul de al inprocesua. De la aducerea acestei hotariri tóte birturile din comuna sunt inchise sub decursul servitiului dumnedieesc. Ce bine ar fi déca si prin comunele romane sar poté aduce astfel de hotariri.

Societate de binefacere sau infintiat in *Boston* (America) a carei chieamaré este a se ingrigi de ómenii lipiti de mijlóce, ca se nu umble strentiurosi pe strade. Spre ajungerea scopului societatea in tóta diu'a trimite cate patru croitori din casa in casa pe la ómenii seraci cu indrumarea se carpésca tóte hainele rupte si stricate, care le afla in locuintia celui cercetat.

Sinoidero. Adami un mosneag de 76 ani din Timisióra dilele trecute a voit se se sinucida (omóra) din caus'a marei seracii care l' bantuesce. Nefericitul om la anul 1863 si au omorit doi copii din caus'a ca nu avea cu ce sei hranésca; pentru acésta a fost osandit la 7 ani de inchisóre.

Pentru economi si económe.

Fasole, uscata verde, ou gustul celei prospete. Fasolea verde se curata de atia, si se pune intr-o óta cu apa serata, care ferbe in clocot. Indata ce a inceput apa de nou a clocoti, se scóte fasolea din óta si se arunca in alta apa, rece de tot, apoi se intinde pe o panza, ca se se scurga apa de pe ea, si se usuca la sóre séu in cuptoriu. Uscata bine se pune in eutih de porcelan séu in sticle (uiegi) care se leaga bine la gura cu pergament. Ast-fel gatita, se póte pastra fazolea ani intregi.

Leac in contra pistruielor. Credem ca vom face placere fetitilor si nevestelor tineri impartasindule o reoceta a leacului cu care pot se pearda semnele de pe fatia numite *pistrue*. Leacul se compune din urmatoarele parti, cari se pot capata in ori care aptoteca. Asia-dara cumperi:

- 3 grame radacina de *Helebor negru* (spanz)
- 3 " " de *arnica*
- 3 " " de *Pivethru*
- 5 " coji de *portocale*
- 5 " coji de *lanaie*
- 3 " flori de *brandaiv*

1 gram rasina de *styrac calamita*. Le ferbi la olalta si lasi se stea mestecatur'a acésta vre-o 10 zile apoi o strecuri prin sita désa. La cu'care se uda un burete (spongchia) cu mestecatur'a acésta si se spala apoi cu el partile obrazului acoperite cu pistrui. Ochiu si buzele trebuie inse bine pazite se nu ajunga in atingere cu leacul acesta care pentru aceste parti ale corpului ómenesc este stracatos. Folosind mai multe zile dupa olalta leacul acesta, pistruii vor peri cu desevirsire.

Contra vermeli de lemn De multe ori pomul cel mai bun si mai roditoriu din gradina, bantuit de vermele de lemn, incepe a se usca si a nu mai aduce rod. In contra acestui verme periculos, se purcedem in modul urmatoriu: primaver'a cand mustul (zam'a) pomului incepe a se sui dela redacina in sus spre ramuri se gaurim cu sfredelul pomul bantuit de verme pana la medava, si in departare cam de trei palme dela redacina; gaur'a facuta se umple apoi cu flóre de pucósa (timpor) si se astupa cu un cuiu de lemn; vermele va peri de sigur si pomul se va insensatosia.

Arbori sterpi. Sánta scriptura dice ca *"pomul care nu face róda se se taie si in foc se se arunce"* si noi am cam urmarit sfatul acésta, de si nu am facut bine. Arborii cei sterpi pot se producea fructe déca vom spintica cója lor cu un cutit bine ascutit dela coróna pana la redacina. apoi vom rari crengile si vom face urmatoarea operatiune a inelului pomologic numit: *inelul lui Solomon*. Primaver'a cand mugurii sunt mari se se taie in cója unei crengi un inel de latimea degetului, apoi cója cu peliti'a care acopere lemnul se se departeze asia, ca lemnul se rezana gol pe locul acela *fara coja*. Creng'a ast-fel operata fara alta ingrigire va produce in anul viitoriu póme forte multe. Ast-fel putem urma apoi in fie care an cu cate o creng'a, pana ce vom face pom roditoriu din pom sterp.

Lipitórea óa profet de temp Punem o lipitóre in o sticla alba de o litra, umplendu-o $\frac{2}{3}$ parte cu apa. La gura se léga sticla cu panza si se pune in feréstra.

Déca lipitórea jace demaneti'a pre fundul valului adunata ca melciul — (bourelul) — fara de a-se miscá, atunci urméza temp frumos, seniu, cald cu sóre ori frig, d'ca e iérnia. Déca se sue lipitórea in grumazii sticlei si sta acolo, e de a-se asceptá plóia ori ninsóre. Cand se apropia vent inóta lipitórea cu rapediune mare in tóte partile si nu se asiéza pana ce nu incepe ventul. Cu o di ina-i-nte de o tempestare mare se sustiene lipitórea afora dein apa, e neliniscita si se arunca in cóce si in colo ca si cand ar' avé doreri mari. Ap'a se renoesce in sticla vér'a la 8 zile si iérnia totu la 2 septemani.

Nu e bine a semená prea des din cauzele urmatore: Déca resar fire multe, acestea nu au loc destul spre a-si trage nutrimentul, nici spre a-se desvoltá de plin, ei cresc inalte si subtiri, producand spice mici; afora de acéa nu se pot intari destul si pica hold'a la pament, tóra de a aduce rod. Deci cu cat s'a lucrat locul mai bine cu atata'trebuie sementia mai pucina, mai vertos déca e si buna acésta, pentru ca se ascepta se resara mai bine. Afóra de acéa in timpul acest lipsit de bucate, e bine se se si erutie sementia.

Carbunele de lemn in hran'a animalelor. Nenumerate esperiintie au dovedit ca taciunele de lemn prafuit, adaogat in hran'a animalelor, le maresce puterea de ingrasiare, si provóca o repede si sanetósa productiune de carne. — Intre altele, a-

cum de curend s'a luat dóue turme mici de oi, porrivite astfelu ca se aiba acéa-si greutate: separandu-le printr'un simplu gard de sarma, li s'a dat la fia-care acurat acéa-si hrana: la o turma inse se adaoga si carbune de lemn. Dupa cat-va vreme, mai naínte d'a fi vendute pentru macelarie, s'a recantarit animalele supuse la acésta purcedere si crescerea a fost in favórea rumegatórielor carora li se administrase carbune, cu 16.25 la suta.

Carbunele trebuie se fia dat in amestec cu mancarea. Dos'a e de „un pint“ diumetate litru si ceva) pentru fia-care 25 capete de oi séu mei. $\frac{1}{4}$ pint pentru vite mari si'n versta, ca si pentru porci: $\frac{1}{8}$ pint pentru vite tinere.

Acésta dosa trebuie data de 2 séu 3 óri pe septemana.

Unu midiloc secur spre sterpirea sióre-óloru de camp. Se se presare agrul seuu fenatiul, in care se afla sióreci, cu gips. Indata ce vor resari plantele crude le consuma siórecii, cari numai de catu pier cu securitate! Cum póte fi acésta intréba póte cineva? Fórté usior, respundem noi. Eta cum: Gipsul in stomacul siórecelui se ameste a cu apa si se intar-see — impietresce, chiar asia cá tóte figurele de gips, ce le vedem in multe locuri, si asta cauzeza mórtéa siórecilor. Gipsul afóra de acéa si imbunatatesce pamentul.

Corespondintia.

Ste Domnule Redactor!

Bucuresti 104 v. 1885.

Grabesc a ve incunoscintia pe scurt despre evenimentul dilei de azi de pe aici, intieleg inmormantarea de intreg neamul romanesc deplansului *Const. A. Rosetti*. A murit marele patriot al Romániéi simplu ca ori caré muritoriu, si in momentul acésta 'l inmormantara fara parada, ca pre un simplu satean, ca pre un simplu om. A fost dus la mormant si asediat in grópa cea rece, lacasiul comun alturor muritorilor — fara pompa moderna, fara onoruri inalte, fara larma, fara muzica — asia dupa cum au dorit'o, dar inse deplans dupa cum a meritat'o de mic si mare de *coliba*, idealul seu, pentru care a trait luptat si suferit, precum si de palat cel mai mare contrariu si séu.

A apus in linisce, precum apune o stea, si nu intre tunete precum apune fulgerul; a murit nu invelit in matasa si catifea aurita, ci in cel mai simplu vestiment, peste care inse formeaza invelitóre de diamant nedreituít trecutui seu, laptele sale pentru luminarea intunerecului in care zicea neamul si tieria sa — si acésta invelitóre neperitóre tralucesce si va stralucei in veci mai frumos ca aurul scilipicóis.

A fost dus la grópa nu cu muzica, dar plinsetele a mii si mii de pepturi romane, au format cea mai armoniósa muzica, care 'l au iusotit pana la grópa.

Eata ordinea inmormantarei. Inaintea carului funebreal au mers scolarii dela tóte scolele din Bucuresei cu steagurile lor inbracate in negru; apoi au urmat societatile diferite si „*tiegurile*“ maestrilor, fiescecare cu cate o cununa care de care mai frumoasa; dupa acéstea au urmat patru care de cununi trimise din partea deosebitelor personalitati mari, si corporatiuni mai inalte, precum: dela *Regele, ministrii, senatul, orasiul Bucuresti* etc. Pe langa carele aceste de amandóua laturile erau postati sateni, tierani din diferite judetie carii formau spalriul. Dupa carele cu cununi a urmat un singur preot, dupa cum lasase repositul in testament, ear dupa preot carul cu mortul.

Carul acesta, pe care era asediat si'criul, nu a fost atare car mortuar modern, ci o simpla trasura (cocia) tierenésca fara „*loitre*“ peste osii cu un pod de scanduri facut frumos si vapsit cu verde, care acoperea pe jumătate rotile carului. Pe acest pod infrum-esiat jur in prejur cu cununi si buchete de flori era asediat si'criul pe cat de simplu, pe atat de scump neamului romanesc. Pe si'criul, cam la frunte era asediat un numer din diariul „*Romanul*“ infintiat de repositul, ear peste acesta o cununa de lauri facuta din argint, si asi-ediata din partea societatei „*Presei*“ al carei decan era fericitul. Carului mortuar au urmat apoi membrii familiei, si in urma notabilitatilor, ministrii in corpore, generalii, reprezentantii diuarelor, bo-crimea etc etc. Astfel a fost dus „*taic'a*“ *Rosetti* la locasiul cel vecinic intimpinat fiind cortegiul funebreal pe tóte stradele cu cele mai vii *espressi-uni* de condolintia. Balcónele tuturor caselor in bracate in negru; steaguri negre pretutindenea, suspinari si plansete din tot sufletul romanesc

aceste erau ceti vedeau ochi, ori si in care directiune i-ai fi aruncat.

Astfel a fost inmormantarea acelu deștept barbat, care a servit si va servi de exemplu, *ca parinte de familia, ca om privat si ca om politic.*

Ca parinte de familie, Rosetti in ori-ce im-prejurare a facut tot ce'i-a stat in pútiúta pentru sotia si copiii sei, uitandu-se adesea pe sine spre a asigura binele si fericirea acestora. Cu toate ingri-girile si devotamentul séu, a avut sa indure multe lovituri prin moartea mai multor copii, dintre carii unii erau ajunsi in versta matura, nenorociri care au contribuit foarte mult la zdruncinarea sanata-tatii sale.

Ca om privat, Rosetti avea o inima buna, era filantrop peste puterile sale materiale. El des-pretiúta bani si desconsidera pe toti acéa carii pen-tru-bani fac tot. Rosetti a avut nenumerate ocazi-uni d'a se imbogati, si cu toate acestea mai in tot-d'a-una suferea de lipsa de bani. — In anul 1767, diet'a tieriei romanesci 'i votase o recompénsa na-tionala de una suta de galbeni pe luna, el o refuza atunci, pentru cuventul ca era inca destul de tare spre a'si procura singur existentiá prin munca sa. Necontenitele boale care bantuirá familia sa intr'un sir de peste 20 ani, precum si alte nevoi il inecara in datorii foarte mari, si nevoind ca sa suferé vre-un creditor cea mai mica paguba, Rosetti accepta in anul 1879 acea recompensa, votata pentru a doua oara de catre dieta si acordata si pe timpul trecut.

Ca om politic. C. A. Rosetti de la 1847 si pana azi a jucat un rol mare in Romania atat prin scrierile sale cat si prin activitatea sa neobosita. —

Rosetti isi luase sarcina de educator al natí-unei — ca atare el a fugit tot-d'ana de pu-terea oficiala. — A fost in mai multe rinduri mi-nistru, dar n'a primit aceasta sarcina de cat dupa multa insistentiá a Capului Statului si a amicilor lui, sau inpins de vre-o imprejurara. Puterea si slava nu 'l imbata. Inamic neimpacat al decorati-uniilor, si democrat cu trup si suflet, pe pieptul lui Rosetti nu s'a vezut lucind nici-odata vre-o cruce séu decoratiune.

Astazi Rosetti nu mai este si pentru moment n'are cine sa 'l inlocuiasca. Tiara Románésca perde intr'insul pe fruntasiul liberalismului si pe unul din cei mai aprigi apostoli ai propasirii sale.

Fie-i tierina usioara!

Mitrea.

Preturile bucatelor

in Timisiora, dupa cate o maja metrica

In 24 aprilu 1885.

Grain, 73 de chilogram.	fl. — cr. —	fl. — cr.
„ 74 „ „	7 „ 90 „	— 7 „ 95 „
„ 75 „ „	8 „ — „	— 8 „ 20 „
„ 76 „ „	8 „ 20 „	— 8 „ 30 „
„ 77 „ „	8 „ 30 „	— 8 „ 40 „
Secara	6 „ 70 „	— 6 „ 90 „
Orzul	6 „ 50 „	— 6 „ 80 „
Ovesul	6 „ 40 „	— 6 „ 50 „
Cucuruzul	5 „ 80 „	— 5 „ 90 „
Rapitia o maja metrica	— „ — „	— „ — „

Loteria.

Tragerea efectuita la 22 Aprilu 1885.

Brün: 46 54 34 62 51.

Onoratele redactiuni dela diuarele romane sunt rogate a intra cu noi in relatiune de schimb.

Post'a redactiunei.

Dlul **M. Bucuresti**. Am primit tóte, dar dupa inchie-areá numerului. Vor urma in numerul viitoriu, Multiamita! Dlul **D. Vinga**. Vom intrebuintia unele din cele poporale dar ceva mai terdiu, pentru ca cu numerul viitoriu incepem publicarea unui roman fórté interesant care se va intinde peste mai multe numere Salutare si multiamita! Dlul **J. Tr. Pesac**. Multiamin de poesia, dar am cere si alteeva déca se póte! Red.

Proprietariu, editor si redactor respondiabil:
Teodor V. Pacatian.

TIPOGRAFIA

lui

Emil Hössler.

Timisióra, cetate, strad'a Zápolya, cas'a Mocsonyi

provediuta cu o cuantitate mare de litere de tot soiul si cu masini de cea mai noua constructiune póte produce in timp scurt, in mod elegant, si cu un pretiu de tot estin ori ce tiparituri,

cum sunt :

journale, brosiure, opuri, protocóle pentru comercianti etc.

Deposit mare de papir si cuverte.

Se capata la moment protocóle in ori ce forma si marime, precum si tiparituri comunale, bisericesci, advocatiale judecatoresci etc.

Bursa de Budapest'a.

(24 Aprilu, st. n. 1885.)

A) Producte:	Groatatea cal. a unei ht. in Klg.	Pretiu alor 100 kgr.		Valóre nominala	Se cum- pera cu fl.	Se vinde cu fl.
		de la fl.	de la fl.			
Grau din tienutul Banatului	76-77	9.15	9.60	100	102.50	103 -
Grau din tienutul Tisei	74-78	9.60	9.75	100	102.25	103.00
Grau din tienutul de catra amédianópe si resarit al Ungariei	74-78	9.50	9.65	100	105. -	103.55
Secara	70-72	7.70	8. -	100	102.60	104.50
Ordiu	60-66	7. -	7.30	100	102 -	103 -
Oves	37-40	7.25	7.50	100	100 -	102 -
Cucuruz (porumb) de Banat	75	6.30	6.50	100	95.75	96.25
Cucuruz porumb de alt soi	73	6.30	6.50	100	106.50	107. -
Rapitia de curechiu	—	—	—	100	99. -	99.50
Rapitia de Banat	—	—	—	—	—	—
Grau pre primavéra	—	8.18	8.20	—	—	—
Grau pre tómná	—	9. -	9.40	—	—	—
Grau re lun'a lui Iul-Aug.	—	—	—	—	—	—
Cucuruz pre Maiu-Jun.	—	6.30	6.40	—	—	—
Oves pre primavéra	—	7. -	7.10	—	—	—
Oves pre tómná	—	—	—	—	—	—
Capitia de curechiu pre Aug.-Sept.	—	—	—	—	—	—
Rapitia de Banat pre Jul.-Aug.	—	13 -	13.25	—	—	—
Sementia de trifoiu unguresc	—	52 -	53 -	—	—	—
Sementia de trifoiu frances	—	—	—	—	—	—
Sementia de trifoiu italian	—	—	—	—	—	—
Sementia de trifoiu rosii	—	50 -	54 -	—	—	—
Unsóre de porc din Pesta	—	53.50	54. -	—	—	—
Unsóre de porc din provincia	—	—	—	—	—	—
Slanina ung. neafumata	—	40 -	41. -	—	—	—
Slanina ueafumata	—	45 -	46. -	—	—	—
Slanina afumata	—	51 -	51.50	—	—	—
Seu topit	—	40 -	41. -	—	—	—
Miere cu faguri	—	24 -	25. -	—	—	—
Miere galbena scórta	—	26 -	27. -	—	—	—
Miere alba	—	—	—	—	—	—
Céra de Rózsnyó	—	—	—	—	—	—
Céra de Banat	—	—	—	—	—	—
				Divi- dende		
				Banc'a de credit gen. ung.	200	316.75 317.50
				Banc'a austro-ung.	600	865 - 867. -
				Banc'a comerciala ung. pestana	500	612. 619. -
				Societatea de ase-urare gener. ungar. prima	1000	3576. - 3600. -
				Calea ferata transilvana 5%	200	187. - 187.50
				Calea ferata austriaca 5%	200	307.50 308. -
				Calea ferata de tienutul Tei is5%	200	250 - 251. -
				Cass'a de pastrare prim. pestana	1000	5723. - 5750. -
				C) Actiuni:		
				D) Scrisuri fonciarie si valute:		
				Scrisuri fonciari ale instit. de cred. ung. 5%	100	101.75 103.75
				Scrisuri fonciari ale bancei austr. ung. 5%	100	102.75 103. -
				Scrisuri fonciari ale cassei de pastrare pariotice pestane 5%	100	99.25 99.75
				Scrisuri fonciari ale bancei comer. ung. pestane 6%	100	102. - 102.50
				Scrisuri fonciari ale instit. de credit si economii „Albina“	100	100.50 100. -
				Galbini cesaro reg. de valuta	5	5.79 5.82
				Galbini cesaro reg. de rotundi	5	5.73 5.76
				Galbini austro-ung. de cate 8 fl. v. a.	8	9.76 9.78
				Galbini austro-ung. de cate 20 fr.	8	9.76 9.78
				10 marce germane	10	12.11 12.13
				100 marce in bancnote imp. germ.	50	60.25 60.15
				E) Cursul cambiilor de vista pre trei lune.		
				Interese		
				Bancele germane, pentru 100 marce in bancnote imp. germ.	4 -	60.50 60.05
				Bruxell'a pentru 100 franci	4. -	— -
				Paris pentru 100 franci	4. -	49. - 49.10
				Bancele dtu Helveti'a pentru 100 fran.	2. -	48.80 48.90
				Zürich pentru 100 franci	2. -	48.80 48.90
				Londra pentru 10 pundi sterlingi	4. -	124.20 124.40
				Petropol pentru 100 ruble	6. -	— -
				Bancele italiene pentru 100 l. n. italiene	5. -	— -
B) Detoria de stat:						
Rent'a de aur ung. libera de dare 6%	100	93.60	94 -			
Rent'a de aur ung. lib ra de dare 4%	100	—	—			
Rent'a de chartia ung. 5%	100	88.90	89.15			
Obligatiunile imprumutului drumului de fer ung. in argint 5%	120	145. -	146.50			
Obligatiunile de stat ale drumului de fer oriental ung. (I. emiss. 1869) 5%	100	96. -	96.50			
Obligatiunile de stat ale drumului de fer oriental ung. (II. emiss. 1878) 5%	100	121. -	122.50			
Obligatiunile de stat din 1876 de la drumul de fer orient. ung. in aur 5%	100	105.50	106.50			

Ca tipariul lui Emil Hössler in Timisióra.